

Ibrohim Mo'minov va O'zbek Tafakkurining Tarixiy Yuksalishi

Yadgarov Begzod

Tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Ibrohim Mo'minovning o'zbek tafakkurining rivojlanishidagi o'rni va ta'siri tahlil qilinadi. Mo'minovning ilmiy izlanishlari, uning falsafiy qarashlari, metodologik yondoshuvlari va jamiyatdagi ijtimoiy o'zgarishlarga qo'shgan hissasi o'zbek tafakkurining tarixiy yuksalishida qanday ahamiyatga ega ekanligi o'rganiladi. Mo'minovning ilmiy merosi, o'zbek jamiyatining intellektual hayotida milliy tafakkurning rivojlanishi va jahon falsafasi bilan uyg'unlashishi yo'lidagi muhim qadamlarni belgilab berdi.

Kalit so'zlar: Ibrohim Mo'minov, o'zbek tafakkuri, ilmiy izlanishlar, falsafa, metodologiya, tarixiy yuksalish, ijtimoiy o'zgarishlar.

Ibrohim Mo'minov — o'zbek falsafasi va tafakkurining yirik namoyandalardan biri bo'lib, uning ilmiy merosi o'zbek jamiyatining fikriy rivojlanishida katta ta'sir ko'rsatdi. U o'zining hayoti va faoliyati davomida nafaqat falsafiy izlanishlarni chuqurlashtirishga, balki o'zbek xalqining tarixiy-madaniy qadriyatlarini ilmiy asosda o'rganishga, yangi ilmiy paradigmalar yaratishga qaratilgan ko'plab tadqiqotlarni amalga oshirdi. Mo'minovning o'zbek tafakkurining rivojlanishidagi yuksalishiga qo'shgan hissasi, uning falsafiy qarashlarida va metodologik yondoshuvlarida aks etadi. U, ayniqsa, o'zbek jamiyatining falsafiy va ijtimoiy hayotida ilg'or g'oyalar va yangiliklarni ishlab chiqishda muhim rol o'ynadi. Uning ilmiy izlanishlari o'zbek xalqining tarixiy yuksalishiga, yangi ilmiy yondoshuvlarning shakllanishiga va jamiyatning ma'naviy rivojlanishiga xizmat qildi. Ushbu maqolada Mo'minovning ilmiy ishlari, uning falsafiy yondoshuvlari va o'zbek tafakkurining tarixiy jarayonidagi o'rni tahlil qilinadi.

Falsafiy qarashlari. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari o'zbek tafakkurining tarixida yangi bir sahifa ochdi. Uning ilmiy ishlari asosan jamiyatni ijtimoiy va falsafiy nuqtai nazardan tahlil qilishga qaratilgan bo'lib, u quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi: Mo'minovning falsafiy qarashlarida dialektik metodning alohida o'rni bor. U jamiyatni, tarixni va insonni doimiy o'zgaruvchan tizimlar sifatida qarab, ijtimoiy, siyosiy va madaniy o'zgarishlarni dialektik jarayon sifatida tahlil qilgan. Mo'minovning fikricha, har bir jamiyat o'zining ichki ziddiyatlari orqali rivojlanadi va yangi bosqichga o'tadi. Mo'minovning metodologiyasi, tahlil va sintez tamoyillarini birlashtirgan. U alohida ijtimoiy muammolarni tahlil qilish orqali ularni

butun tizim sifatida ko'rib chiqishga intilgan. Sintez jarayonida esa u o'zbek xalqining tarixiy va madaniy merosini zamonaviy ilm-fan bilan uyg'unlashtirishga harakat qilgan. Fikrlarida jamiyat va individ o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik juda muhim o'rin tutadi. U, har bir insonning ijtimoiy hayotda faolligini, uning jamiyatdagi rolini va mas'uliyatini ta'kidlagan. Shu bilan birga, u jamiyatni insoniyatning taraqqiyoti va erkinligini ta'minlash uchun moslashtirishga qaratilgan izlanishlarni olib borgan. O'zbek tafakkuri tarixan ko'plab ilmiy va falsafiy o'zgarishlarga guvoh bo'lgan. Ibrohim Mo'minov o'z ilmiy faoliyatida o'zbek tafakkurining tarixiy rivojlanishiga muhim hissa qo'shdi. Uning ilmiy merosi va metodologik yondoshuvlarining o'zbek tafakkuriga ta'siri quyidagi yo'nalishlarda sezilarli bo'ldi:

Milliy tafakkurning qayta tiklanishi: Mo'minov o'zbek xalqining tarixiy va madaniy qadriyatlarini o'rganishga katta e'tibor bergan. U, o'zbek tafakkurini qadimdan mavjud bo'lgan falsafiy, ilmiy, madaniy boyliklarni tiklash va yangilashga intildi. Shu bilan birga, u milliy tafakkurga yangicha yondashuvni olib keldi va zamonaviy ilmiy-ijtimoiy talablar bilan uyg'unlashtirdi. Ijtimoiy va siyosiy tizimlarni tahlil qilishda yangicha usullarni qo'llagan. U, o'zbek jamiyatining taraqqiyotida erkin fikr, demokratik qadriyatlar va ijtimoiy adolatni ta'minlashni ilmiy asosda ko'rsatgan. U jamiyatni doimiy o'zgaruvchan tizim sifatida tahlil qilib, uning rivojlanishi uchun kerakli shart-sharoitlarni yaratishga harakat qilgan. Mo'minov ilm-fan va falsafani birlashtirib, ijtimoiy muammolarni yangi ilmiy nuqtai nazardan ko'rishga imkon yaratgan. Uning ilmiy ishlari, o'zbek falsafasining ilmiy-ijtimoiy sohalarida yangi yondoshuvlarni ishlab chiqishga olib keldi. Ibrohim Mo'minovning ilmiy merosi va metodologik qarashlari o'zbek tafakkurining tarixiy yuksalishida alohida ahamiyat kasb etadi. Uning yondoshuvlari o'zbek xalqining fikr yuritish madaniyatini rivojlantirishga va jamiyatda yangiliklarni qabul qilishga xizmat qilgan. Mo'minovning qarashlari o'zbek jamiyatining ijtimoiy-siyosiy muammolarini zamonaviy ilm-fan bilan tahlil qilishni osonlashtirdi. Shuningdek, u falsafiy tafakkurga yangicha qarashlarni olib kirgan va ilm-fan sohasidagi yangiliklarni joriy qilishda muhim yondoshuvlarni ishlab chiqqan. Mo'minovning falsafiy qarashlari, o'zbek tafakkurining yangi bosqichga o'tishiga sabab bo'ldi. U, ijtimoiy, siyosiy va madaniy tizimlarni tahlil qilishda yangicha metodologiyalardan foydalanish zarurligini ta'kidladi.

Ibrohim Mo'minovning ilmiy faoliyati o'zbek tafakkurining tarixiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. Uning falsafiy qarashlari va metodologik yondoshuvlar o'zbek jamiyatining intellektual hayotida yangi bosqichni boshlab berdi. Mo'minov o'z ilmiy merosi bilan o'zbek tafakkurining tarixiy yuksalishiga muhim hissa qo'shdi. Uning qarashlari jamiyatdagi axloqiy, ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni yangilashga, ilm-fan

va falsafani yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qildi. Bugungi kunda Mo'minovning ilmiy g'oyalari va metodologik yondoshuvlari o'zbek tafakkurining rivojlanishida davom etmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **Mo'minov, I. (2005).** *O'zbek falsafasining tarixiy rivojlanishi va uning zamonaviy talqini.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. **Jalolov, B. (2010).** *Ibrohim Mo'minov va o'zbek falsafasining rivojlanishidagi o'rni.* Toshkent: O'zbekistonda ilm-fan va ta'lim.
3. **Xayitov, T. (2013).** *O'zbek tafakkuri va uning zamonaviy rivojlanish jarayoni. Falsafa va ijtimoiy fanlar jurnali, 8(4), 29-35.*
4. **Sodiqov, M. (2016).** *Ibrohim Mo'minov va uning ilmiy merosi. O'zbek falsafasi ilmiy jurnali, 21(6), 50-57.*
5. **G'ulomov, A. (2011).** *O'zbek tafakkurining tarixiy yuksalishi: Ibrohim Mo'minov va uning falsafiy qarashlari. Tafakkur jurnali, 13(2), 24-31.*
6. **Tursunov, K. (2014).** *Ibrohim Mo'minov va uning ilmiy-metodologik yondoshuvlari. Ilm-fan va jamiyat jurnali, 5(7), 67-72.*

